

 <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1898>

 Öğr. Gör. Mehmet MECEK
Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon MYO, Afyon / TÜRKİYE

 Dr. Öğr. Gör. Özge KOCAKULA YILDIRIM
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sultanhisar MYO, Aydın / TÜRKİYE

Citation: Mecek, M. & Kocakula Yıldırım, Ö. (2020). Yönetim-idare kavramlarının yapısal-işlevsel analizi ve kavramsal açıdan tanımlanması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(54), 1411-1425.

YÖNETİM-İDARE KAVRAMLARININ YAPISAL-İŞLEVSEL ANALİZİ VE KAVRAMSAL AÇIDAN TANIMLANMASI

ÖZET

Bu çalışmada, literatürde yönetim kavramının karşılığı konusunda sıklıkla karşılaşılan terimsel çoğulculuk konusu sorunsallaştırılmıştır. Bu sorunsal çerçevesinde yönetim kavramının bilim öncesindeki pratiklerde ve yönetim biliminin başlangıcından günümüze uzanan hatta terimsel çoğulculuğun ortaya çıkmasında rol oynayan arka plan unsurları tartışılmıştır. Yönetim olgusunun insanlık tarihinin başlangıcına uzanan köklü bir olgu olması nedeniyle, uygulamada ve teorikte beslendiği farklı disiplinlerden gelen terimsel karşılıklar paylaşılmıştır. Literatürde özellikle göze çarpan keskin ayrımlardan birinin yönetim/idare ayrımı olduğu düşünüldüğünde, bu çalışmada iki terim arasında bulunduğu öne sürülen farklılıklara ve benzerliklere odaklanılarak bir senteze varılmıştır. Geçmişten günümüze yapılmış olan yönetim tanımları analiz edilerek, bu tanımların birleştiği ortak noktalardan hareketle yeni bir yönetim tanımı getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, İdare, Terimsel Çoğulculuk, Kavramsal Analiz

STRUCTURAL-FUNCTIONAL ANALYSIS AND CONCEPTUAL DEFINITION OF MANAGEMENT-ADMINISTRATION CONCEPTS

ABSTRACT

In this study, the issue of terminological pluralism, which is often encountered in the literature on the equivalent of the concept of management, has been problematized. In this problematic context, the background elements of the concept of management, which play a role in the emergence of the terminological pluralism in the pre-scientific practices and the line from the beginning of the science of management to the present, have been discussed. Due to the fact that management is a well-established phenomenon dating back to the beginning of human history, the terminological responses from the different disciplines it feeds on in practice and theory have been shared. Considering that one of the sharp distinctions that are particularly noticeable in the literature is the management/administration distinction, a synthesis was reached by focusing on the differences and similarities suggested being found between the two terms in this study. The management definitions made from the past to the present were analyzed and a new definition of management was introduced based on the common points where these definitions meet.

Keywords: Management, Administration, Terminological Pluralism, Conceptual Analysis

1. GİRİŞ

Yönetim, geçmişten günümüze insani ilişkilerin merkezinde yer almış olan kritik kavramlardan biridir. Yönetim eylemi insanlık tarihi ile eşdeğer olsa da bilimsel bir kavram olarak ortaya çıkmasının yakın zamanlı olduğu kabul edilir. Ancak yönetim kavramının tarihsel yakınlığı, yönetim kavramı ve eyleminin de yakın döneme ait olduğu anlamına gelmemektedir. Yönetim ve yönetme ile ilgili olarak dünya tarihinde çok daha eski dönemlerde ihdas edilmiş hukuk normları, bilimsel eserler, yazıtlar ve nakiller bulunmaktadır. Yönetimin nasıl olması gerektiği, yöneticinin sahip olması gereken nitelikler, yönetimin devri, yönetme fiili ile ilgili uygulama normları, vd. birçok yönetim ile ilgili hususlarda muhtelif tarihsel kaynaklar bulunmaktadır. Dolayısıyla yönetim tarihi dünya tarihi ile eşdeğer iken, yönetim biliminin yani yönetimin belirli teknik ve metotlara göre ele alınıp incelenmesi, bir bilimsel disiplin olarak gelişmesi çok daha yakın tarihlidir.

Yönetim ile ilgili tarihsel kaynakların ağırlıklı olarak toplum ve devlet yönetimi ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu eserlerin genel olarak devlet yöneticilerine danışmanlık yapan ve bu faaliyetin bir parçası olan kişiler tarafından yazıldığı görülür. M.Ö. 1300 tarihli Mısır yazınlarında, bürokratik kurulumda örgüt ve yönetimin önemini tanıdığı; yönetim sanatının farklı insanlarca farklı biçimlerde icra edildiği açıkça görülmektedir. Antik Çin için de benzer kayıtlar mevcuttur. Konfüçyüs'ün mesellerinde, dürüst, bencil olmayan ve yetenekli kamu görevlilerini seçmek için uygun kamu yönetimi ve tavsiyeleri için pratik öneriler bulunmaktadır. M.Ö. 4. yüzyılda yaşayan Aristo'nun "*Politika*"sı, 11. yüzyıl önemli devlet adamlarından Yusuf Has Hacıp'in "*Kutadgu Bilig*"i ve Nizamül Mülk'ün "*Siyasetname*"si, 14. yüzyılın önemli devlet adamlarından İbn-i Haldun'un "*Mukaddime*"si ve hemen sonrasında batıda yaşamış olan Machiavelli'nin "*Hükümdar*"ı bu nitelikteki eserlerdir (Eryılmaz, 2014:2). Bu dönem eserlerinde yöneticinin vasıfları ve erdemli devlet yönetimi gibi hususlar ön plana çıkmaktadır. Örneğin Xenophon, M.Ö. 400'de yönetimi bir sanat olarak ele alarak yöneticiliğin sanatsal yönünü (yöneticilik vasfını) ortaya koymuştur. Yine Farabi 900'de (*El Medinetül Fazıla*) ve İmam Gazali 1100'de (*Nasihât-al Mülk*) yöneticilerin ayırt edici özellikleri üzerine çalışmalar yapmışlardır. Sanayi devrimi sonrasında ise işletme (özel sektör) yönetimi ile ilgili ortaya çıkan gelişmeler, yönetim ile ilgili eserlerin içerik ve kapsamını da genişletmiştir. Bu dönemde öncül çalışmalardan biri sayılan Adam Smith, 1776 yılında fabrika işçileri üzerinde yönetim sürecini küçük parçalara ayırarak, işçilerin tüm süreç yerine sadece sürecin bir parçasında uzmanlaşarak istihdamını ele almış ve iş/işçi kontrolü ile verimlilik hesabını ortaya koymuştur.

Yönetimin modern bir bilim dalı haline gelmesi ve gelişmesi Sanayi devrimi sonrasında ortaya çıkmıştır. Yönetim biliminin temeli 18. yüzyılda Almanya'da ortaya çıkan kameralizm (Yönetim Bilimi) ile atılırken, Amerikalı Woodrow Wilson'un 19. yüzyılda (1887) yaptığı çalışmalarıyla modern anlamda bir bilim olarak ortaya çıkmıştır. Kamu yönetimi alanında bilinen ilk bilimsel ders kitabı "*Kamu Yönetimi Bilimine Giriş*" adıyla 1926 yılında Leonard D. White tarafından yayınlanmıştır.

Prusya (Almanya) Kralı 1. Frederick, toprak sahipleri olan feodal beylerin güç ve siyasal etkisini kırmak amacıyla merkezîyetçi ve etkin bir yönetim sistemi kurmak istemiştir. Bu kapsamda da feodal beylere ikame olarak profesyonel meslek yöneticileri yetiştirmeyi planlamıştır (Chapman, 1963:138). Yöneticilerin nasıl bir eğitimden geçmesi gerektiği, ne tür ve içerikte bir eğitim alması gerektiği hususunda mevcut üniversitelerden yardım istenilmiştir. Bu kapsamda ilk kez Frankfurt ve Halle üniversitelerinde yönetim kürsüleri kurulmuştur. Bu kürsülerde maliye, vergileme, istatistik ve yönetim konularında eğitimler verilerek modern yönetim bilimi eğitiminin temeli atılmıştır (Şaylan, 1978:7). ABD Anayasasının yürürlüğe girmesi ve sistemleşmesi amacıyla federalist düşünürler Alexander Hamilton, James Madison ve Jhon Joy tarafından 1787-1788 yılları arasında yayınlanan 85 adet bildiri yönetimin çalışma alanlarının oluşmasına kaynaklık etmiştir. Daha sonrasında Wilson, yönetim sürecini ve alt bileşenlerini siyaset biliminden ve onun etkisinden ayırarak incelemiştir. Bu durum yönetim bilimini, siyaset biliminden ayırarak modern bir disiplin haline getirmiştir.

Yönetim biliminde yaşanan gelişmeler, yönetim kavramının içeriği, özellikleri, kapsamı, fonksiyonları ve uygulama alanları konusundaki düşünce ve yaklaşımlarında şekillenmesine, değişmesine ve dönüşmesine neden olmuştur. Akademik yazında ve uygulamada yönetim kavramına yüklenen anlam ve ölçütlerde farklılıkların yaşandığı görülmüştür. Ayrıca yönetim ile eş ya da yakın anlamlı sözcüklerin kullanma biçimleri nedeniyle de bazı kavramsal karışıklıklar yaşanmıştır.

2. YÖNETİM - İDARE TERİMLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE KAVRAMSAL İLİŞKİSİ

Akademik yazında yönetim kavramının Latince kökenli olduğu ve 1555-1565 yıllarında ilk olarak "*el*" anlamına gelen "*mano*" sözcüğünün bir türevi olarak ortaya çıktığı savunulur. Latince "*atların insan eliyle eğitilmesi ve yönetilmesi*" anlamındaki "*manager*" kavramının kullanılması modern "*yönetim*" teriminin başlangıcı olarak kabul edilir (Robbins, Decenzo ve Coulter 2013:7). Latince kökenli yönetim teriminin İngilizce ve diğer Batı dillerinde birden fazla karşılığı bulunmaktadır. Yönetimin uygulandığı sektör ya da sosyal alana göre kavramın ifadesi de farklılaşmaktadır. Kamu yönetimi için "*administration*", özel sektör (işletme) yönetimi için "*management*", hükümet ve yerel yönetim mekanizmaları için "*government*", genel bir yönetim kavramlaştırması için de "*direction*" sözcüğü kullanılmaktadır (Parlak, 2013:1).

Administration kelimesi "*minor*" ve "*ministrare*" sözcüklerinden türetilmiş olup, "*hizmet etmek*" anlamında kullanılmaktadır. Management kelimesi ise "*manus*" sözcüğünden türetilmiş olup, "*kontrol etme*", "*çekip çevirme*", "*amaçlara ulaşma*" anlamlarına karşılık gelmektedir (Hughes, 1994:4-5; Ömürgönülşen, 2003:54). Yabancı dildeki bilimsel terimlerin Türkçe karşılıklarının oluşturulması amacıyla 1953 yılında Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) bünyesinde oluşturulan "Terim Komitesi", administration ve management terimlerine karşılık olarak "idare" kelimesinin kullanılmasını uygun görmüştür (Mıhçıoğlu, 1988:16). Ancak 1960'lı yıllar itibariyle idare kelimesi yerine yönetim kelimesinin ön plana çıktığı görülmektedir. Alan yazında bu iki terim arasında fark olduğunu savunan düşünürlerin ileri sürdükleri farklılıkların özetini aşağıdaki tabloyu inceleyerek görmemiz mümkündür.

Tablo 1: İdare ve Yönetim Arasındaki Temel Farklılıklar

Ayrımlar	İdare	Yönetim
Politika Oluşturma	Politika üretimiyle ilgilenir; ulaşılması gereken amaçları belirler.	Yönetim politikaların uygulanmasıyla ilgilenir.
Politikaların Uygulanması	Politikaların uygulanmasıyla doğrudan ilgilenmez.	Politikaların uygulanmasıyla doğrudan ilgilenir.
İşlevleri	İşlevleri yasamaya ilişkindir.	İşlevleri yürütmeye ilişkindir.
Ana İşlevleri	Planlama ve örgütlenme	Motivasyon ve kontrol
Yönetim Seviyesi	Zirve ya da tepe yönetim düzeyiyle ilgilidir.	Orta ya da alt yönetim düzeyiyle ilgilidir.
Sektör	Çoğunlukla devlet ya da kamu sektöründe kullanılır.	Çoğunlukla özel sektörde kullanılır.
Örnekler	Gümrük idare işler yöneticisi, komisyoncu, hakim yardımcısı, nüfus memuru, satış ve gelir vergi memuru	Genel müdür, Sorumlu müdür, müdür vb.

Kaynak: Prasad, 2001:9.

Türkiye'de akademik yazında kimi zaman yönetim kavramı yerine "*idare*" teriminin tercih edildiği görülür. Bazı yazarlar¹ "*idare*" kelimesinin "*yönetim*" kelimesi ile eş anlamlı değil, yakın anlamlı olduğunu savunurlar. Bu yazarlar yönetim kelimesinin, idare kelimesini de içine alan daha geniş ve kapsamlı bir terim olduğunu ifade ederler. Özellikle NT (kişisel gelişim) alanında çalışan yazarlar idare kelimesinden türetilen "*idare etme*" fiili ile yönetim kelimesinden türetilen "*yönetme*" fiillerinin farklı olduklarını ileri sürerler. Genel bir bakış açısı ile "*idare etme*" fiili "*mevcut durumu olduğu gibi devam ettirme, prosedürlere bağlı hizmet sunma.*" anlamında kullanılırken, "*yönetmek*" fiilinin "*mevcut durumu geliştirme, iyileştirme, risk alma.*" anlamında kullanıldığı düşünülür. Yönetici yetiştirme ve geliştirme ile ilgili yapılan eğitim programlarında sıkça kullanılan "*idareci olma, yönetici ol*" sloganı da bu yaklaşımdan ileri gelmektedir.

Ömürgönülşen (2003:54) idare kelimesinin 'administration' teriminin karşılığı olduğunu ve önceden belirlenen kurallar doğrultusunda hizmet etme eylemini karşıladığını ifade eder. Bununla birlikte yönetim kavramının da 'management' fiili karşılığında kullanıldığını, sözcüğün etkili - etkin bir sevk ve idare etme sürecini kapsadığını belirtir. Bu sebeple de 'administration' kelimesine karşılık idare teriminin; 'management' kelimesine karşılık olarak ta yönetim teriminin kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Öztürk (2015:16-17), günümüzde işletme (özel sektör) yönetimince kullanılan çok sayıda teknik, yöntem ve uygulamaların kamu kurumlarınca ortaya çıkartıldığını ve/veya geliştirildiğini, dolayısıyla da her iki sektörde de yönetim ilkelerinin uygulandığını belirterek yönetim kavramının tüm sektörleri kapsayan genel bir kavram olduğunu ifade eder. Drucker (1999:14), 1929 yılında gerçekleşen büyük ekonomik buhran ile yönetim teriminin sektörel olarak ayrıldığını belirtir. Ekonomik kriz sonrası özel sektör yöneticilerinin küçümsenmesi ve kendilerine olan düşmanca tavır nedeniyle kamu sektörü tarafından ayrı bir sınıflandırma (tanım - terimsel ifade) arayışına girdiğini ifade eder. Akademik yazında karşılaşılan ayrımın da bu olay sonucu ortaya çıktığını savunur.

¹ Örneğin Zoga, 1965; Tortop, 1968; Versan, 1974; Girtili, 1975; Aktan, 1989; Eryılmaz, 2002; Ömürgönülşen, 2003; Sözen, 2005.

Günümüz modern yönetim düşüncesi ve kamu yönetiminde kazanılan yeni perspektifler ile özel sektörde mevcut olan müşteri (vatandaş) odaklı, katılımcı, şeffaf, denetlenebilir, etkin, verimli ve risk almaya yönelik yönetim ve hizmet sunumu anlayışının kamu sektöründe de uygulanmaya başlaması sektörler arasındaki farkı azaltmaktadır. Sektörler arası yapısal ve amaçsal farklılıklar nedeni ile bu farkların tamamen ortadan kalkması ve eşit hale gelmesi söz konusu değildir. Ancak farklılık iki ayrı olguya değil, aynı olgunun iki farklı alt versiyonunu ortaya koyduğu düşünülmektedir. Bu nedenle günümüz yönetim biliminin geldiği süreç ve metodoloji açısından yönetim ve idare kavramları arasındaki farkın anlamsal değil, algısal bir düzeyde kaldığı düşünülmektedir. Çünkü her iki kavram da aynı anlama ve kapsama (organizasyon, birim, eylem, süreç,) karşılık gelmektedir. Günümüzde bu kavramlar arasında sektörel (kamu-özel) ya da odaksal (süreç-sonuç) bir farkın, terimsel bir ayrıma ihtiyaç duyulacak düzeyde olmadığı düşünülmektedir. Elbette ki mülkiyet, kamu gücü ayrıcalığı, hizmetin sürekliliği, sunum esasları vb. kıstaslar açısından yönetim uygulamaları, sektörler arasında farklılıklara neden olmaktadır. Ancak bu yapılan eylemin esası (içeriği) ile ilgili değil, usulü (şekli) ile ilgilidir. Bununla birlikte yönetim kelimesi ile ilgili İngilizce ve Fransızca terimlerin Türkçeye çevrilmesinde ya da Türkçe terimlerin yabancı dillere çevrisinde orijinal metinlere sadık kalınması gerekmektedir. Aksi durum kavram ve içerik kargaşasına neden olabilecektir. Örneğin "*New Public Administration*" terimi "*Yeni Kamu Yönetimi*" anlamında kullanılırken, "*New Public Management*" terimi de "*Yeni Kamu İşletmeciliği*" anlamında kullanılmaktadır. Her iki terim de farklı anlamlara ve içeriklere sahiptir.

İdare sözcüğü Arapça, yönetim sözcüğü ise öz Türkçe kökenli kelimelerdir. İdare kelimesi Arapça "devr" sözcüğünden türetilmiş olup; döndürme, çevirme, becerme ve yürütme gibi anlamlara gelmektedir. Yönetim kelimesi ise "yön-etmek" sözcüğünden türetilmiştir (Tortop, 1968:5; Günel, 1995:18). Kavramlar arasındaki tercih farklılığı ilgili disiplinin kültürüne ve kullanılan zamana göre değişmektedir. 1960'lı yıllara kadar Türkiye'de idare kelimesinin kullanımı hakim iken, bu yıllardan sonra yönetim sözcüğünün zamanla daha ön plana çıktığı görülür. Bununla birlikte Türk hukuk normlarında idare teriminin kullanımı geleneksel hale geldiği için hukuk bilimlerinde mevzuat lafzına bağlı olarak idare teriminin kullanımı hakimdir.

Yönetim ve idare kavramlarının kullanım tercihlerinde siyasal/ideolojik yaklaşımların da etkisi olmaktadır. Türkiye'de kavramların ideolojikleştirilerek kullanılması ne yazık ki sıkça karşılaşılan bir durumdur. Örneğin "millet", "hürriyet", "vatandaş", "cevap", "teşkilat", gibi kavramlar sağ ideolojiye mensup kişilerce tercih edilirken; sol ideolojiye mensup kişiler bu kavramların yerine "ulus", "özgürlük", "yurttaş", "yanıt" ve "örgüt" sözcüklerini kullanmayı tercih etmektedirler (Gözler, 2018:67-68). Yönetim kelimesi de öz Türkçe kelimelerin kullanımının yaygınlaştırılması, dilin yabancı kelimelerden arındırılması düşüncesindeki kişilerce tercih edilmektedir. Yine yönetim ve yönetici kavramlarının değişen koşullara göre kendilerine yüklenen yeni misyon ve fonksiyonlarını ön plana almak amacıyla da yönetim teriminin kullanılmasının daha çok tercih edildiği görülmektedir.

Bilimsel gelişmelere bağlı olarak yönetim/idare terimleri üzerinden geliştirilen yeni terimlerde yönetim sözcüğü daha ön plana çıkarılmaktadır. Örneğin kamu yönetimi literatüründe büyük bir öneme sahip olan "yönetişim"² ve "kurumsal itibar yönetimi"³ gibi terimlerin idare sözcüğü yerine yönetim sözcüğünden türetildiği görülmektedir.

3. LİTERATÜRDE YAPILMIŞ YÖNETİM (İDARE) TANIMLARININ ANALİZİ

Yönetim kavramının tüm disiplinleri kapsayan, kabul edilmiş, genel ve ortak bir tanımı bulunmamaktadır. Bu tanımın yapılması ve tüm disiplinlerce aynı ölçüde kabul görmesi güç bir durumdur. Bunun en temel sebebi, yönetim kavramının neredeyse tüm bilimleri kapsayıcı bir özelliğe sahip olması ve her bilim dalının da "*yönetim*" ve "*idare*" kavramlarını duydukları ihtiyaç ve amaçlarına

² Yerel, bölgesel ya da ulusal düzeydeki sosyal, siyasal ve ekonomik konularda mevcut olan yönetsel ve politik karar alma yetkisinin salt kamu sektörünün (özellikle devlet idaresi merkezli) tekeline bırakılmadan; bu politikaların ortaya konulması, uygulanması, denetlenmesi ve sürekliliğinin sağlanması sürecinde doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen merkezi idare (devlet), yerel idareler (il özel idareleri, belediyeler, köyler), kamu kurumları, özel sektör kişileri, sivil toplum kuruluşları (STK) ve hizmet alan diğer kişilerin; politik bir denge içerisinde tüm paydaşlarca karşılıklı olarak, birlikte ve birbirleri ile etkileşim içerisinde kullanıldığı; katılımcı, çoğulcu ve çok merkezli yönetim modelidir (Mecek ve Kocakula, 2019:196).

³ Beklentileri tahmin etmek ve karşılamak, güçlü ilişkileri geliştirmek ve yönetmek ve de beklenen organizasyonel hedeflere ulaşmak için tüm paydaşlar arasında olumlu geri bildirim sağlamak için sistematik bir strateji kümesidir (İzci, Atmaca ve Yılmaz, 2019:304).

göre kendi yöntemleri içerisinde tanımlamalarıdır. Daha yalın bir ifade ile tüm disiplinler yönetimi kendi inceleme alanlarına indirgemektedirler.

İktisatçılar (ekonomistler) için yönetim; sermaye, işgücü, hammadde ile birlikte bir üretim faktörü olarak görülürken, sosyologlar yönetimi; bir sınıf ve saygınlık sistemi olarak nitelendirmektedirler. Yönetim bilimciler için yönetim; yöneten-yönetilen arasındaki bir otorite ilişkisi olarak değerlendirilmektedir (Efil, 1999:3). Siyaset bilimciler için ise yönetim; devlet yönetimi veya iktidarın örgütlenmesidir (Parlak ve Ökmen, 2010:1). Disiplinler arasındaki yönetime olan yaklaşım farklılıkları, yönetimin o disiplindeki anlam ve kapsamını da ortaya koymaktadır. Ayrıca belirli bir disiplin içerisinde de zamanla değişen koşullara göre yönetim kavramına yüklenen ölçütler ve unsurlar da değişebilmektedir. Ancak disiplinler arası çalışmalar ve kavramın etkin bir şekilde kullanılabilmesi açısından günümüz şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun olan genel ve ortak bir tanımın geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Yönetim kavramının tanımlanması, yönetimin özelliklerini, içeriğini, fonksiyonlarını ve kapsamını da ortaya koymaktadır. Bu durum, tüm bilim dallarını kapsayan genel ve ortak bir tanımın yapılmasını da güçleştirmektedir. Ancak bu zorluğun aşılması yönetim teriminin etkin ve fonksiyonel olarak kullanılabilmesi açısından oldukça önemlidir.

Genel kapsayıcı bir yönetim tanımının yapılmasını zorlaştıran temel nedenler;

- Yönetim kavramının tüm bilim dalları ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili olması,
- Yönetim kavramını her disiplinin kendi ihtiyaç ve amaçları doğrultusunda indirgemek istemesi,
- Sosyal olaylar, durumlar, olgular, vd. bir bütün olarak yönetim kavramının içerisine alınmak istenmesi,
- Yönetim bilimi içerisinde kullanılan kavramların önemli bir kısmının köken olarak farklı bilim dallarından gelmiş olması (Koçel, 2005:10),
- Yönetim alanında çalışan kuramcılarının ve uygulamacıların farklı disiplinlerden köken almış olması ve bundan dolayı yapılan tanımların "kültürel çoğulculuğun" izlerini taşıması,
- Yönetim kavramını kullanan yazarların bazen aynı kelime ile farklı anlamları ortaya koymasısı ve diğer anlamı kullanan yazarı ve kullanım amacını anlama konusundaki isteksizlikleri (Koontz, 1964:104),
- Bir praksis olarak doğrudan insanı ve ona dair eylemleri ilgilendirmesi bakımından, kültürel katmanda insanlar tarafından şekillendirilen dinamik yapıdaki tabiatın sistematik olarak güncellenmesi ve buna bağlı olarak, yönetim ile ilgili kavramların yeniden şekillenmesine ihtiyaç duyulması,

olarak özetlenebilir. Yönetim kavramı literatürde hem dar olarak hem de çok geniş bir ölçekte tanımlanmaktadır. Akademik yazında yapılmış temel yönetim/idare tanımları aşağıda tablo olarak verilmiştir.

Tablo 2. Literatürde Kullanılan Muhtelif Yönetim / İdare Tanımları

TANIM YAPAN KİŞİ(LER)	YÖNETİM / İDARE TANIMI
A. Hayrettin KALKANDELEN	Bir örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesi için kaynakların verimli, ekonomik ve birbiriyle ahenkli biçimde kullanılması sanatıdır.
A Şeref GÖZÜBÜYÜK	Belirli bir amacın gerçekleştirilmesi için kişilerin işbirliği yapmasıdır. Örgütlenmenin yanında, örgütün işlerliliğini sağlayacak her türlü yönetsel etkinlikleri, farklı bir ifadeyle kaynakların bir araya getirilmesini, eşgüdüm sağlanmasını, izlenecek yöntemleri ve denetimi de içine alır.
Acar ÖRNEK	Belirli bir amacı gerçekleştirmeye yönelik iş, işlev ve faaliyetlerdir.
Ali ÖZTEKİN	İki ya da daha çok kişinin bir amacı gerçekleştirmek ve sürdürülebilirlik için bir araya gelip planlama, örgütlenme, yöneltme (motivasyon), eşgüdüm (koordinasyon) ve denetim işlevlerinin etkin olarak bulunduğu ve işletildiği sürekli bir süreçtir.
Amitai ETZIONI	Örgüt belirli amaçlara ulaşmak için oluşturulan toplumsal bir birim; yönetim ise bu toplumsal birim içindeki ilişkiler bütünüdür.

Arthur G. BEDEIAN	İnsan ve malzeme kaynaklarının verimli kullanılmasıyla arzulanan sonuçlara ulaşma sürecidir.
Atilla BARANSEL	Örgütsel beklentilerin etkili ve verimli olarak gerçekleştirilmesi amacıyla planlama, örgütlenme, yöneltme, koordinasyon ve kontrol işlevlerine ilişkin kavram, ilke, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli bir biçimde başarıyla uygulanmasıyla ilgili faaliyetlerin tümüdür
Aykut POLATOĞLU	Önceden planlanan amaçlara ulaşmak için işbirliğinde bulunan bireylerin etkinlikleridir.
Bahadır ŞAHİN, Hamza ATEŞ	Halkın isteklerinin devletin sunduğundan çok daha verimli ve kaliteli olarak karşılanabileceğini iddia eden sistemlerin toplamıdır.
Bekir PARLAK	Belli bir amaca ulaşmak isteyen birden fazla insanın gerçekleştirdiği işbirliğine dayanan faaliyetlerdir.
Bernard GOURNAY	İşletme ve kamu idarelerini meydana getiren organların yapı ve faaliyetleridir.
Bilal ERYILMAZ	Gerek biçimsel örgütlerde ve gerekse biçimsel olmayan gruplarda, başkalarını etkilemek veya başkalarıyla işbirliği yaparak belirli amaç ya da amaçları gerçekleştirmek için yürütülen faaliyetlerdir.
Biröl BUMİN	Yöneticilerin sistemli, koordine olmuş ve işbirliğine dayalı çabalarından yararlanarak, amaçları olan örgütlerin oluşturulmasını, sürdürülmesini ve bunların işletilmesini sağlayan süreçtir.
Cemal MIHÇIOĞLU	İki ya da daha çok kişinin bir amacı gerçekleştirmek için iş birliği etmesi sürecidir.
Chester BARNARD	İnsanların hem nesnel olarak yönlendirilmesi ve onlara etki eden faktörlerce değiştirilmesi gereken hem de tatmin edilmesi gereken özneler olarak ele alması gereken ilişkisel bir eylemdir.
Davut DURSUN	Temel işlevi otoriteye ilişkin karar ve kuralları uygulamak olan örgütlerden ve faaliyetlerden oluşan bir bütündür.
Douglas McGREGOR	Fırsatlar oluşturmak, potansiyeli serbest bırakmak, engelleri kaldırmak, büyümeyi teşvik etmek ve rehberlik sağlama eylemidir.
Dwight WALDO	Politikanın büyük ölçüde dışlanabileceği ve dışlanması gereken bir uzmanlık alanıdır
Elton MAYO	Endüstride ve diğer insan topluluklarında belirli bir amaç doğrultusunda bir araya gelmiş ve bu amaç doğrultusunda iyi organize olmuş insan gruplarıdır.
Ergun ZOGA	Önceden saptanmış ve belirtilmiş bir amacın gerçekleştirilmesi için insan gücü, zaman, yer, malzeme ve para unsurlarının daha verimli, ekonomik ve iyi bir şekilde kullanılmasıdır.
Ernest DALE	Bir kuruluş yöneticisinin, genel hedeflerine minimum maliyet ve maksimum karla ulaşmak için kaynakları verimli bir şekilde kullandığı süreçtir.
Erol EREN	Belirli bir takım amaçlara ulaşmak için başta insanlar olmak üzere parasal kaynakları, donanımı, demirbaşları, hammaddeleri, yardımcı malzemeleri ve zamanı birbiriyle uyumlu, verimli ve etkin kullanabilecek karar alma ve uygulama süreçlerinin toplamıdır.
Erol TURAN	Toplumun ortak gereksinimlerini karşılamak ve toplumsal yaşamı düzenlemek, toplumu yönetmek üzere yetki verilen kamu otoriteleri tarafından yürütülen görevlerdir.
Frank J. GOODNOW	Devletin veya organlarının diğer devletlerle veya devletin kendi içindeki gerçek veya yapay [<i>yani şirketler gibi tüzel kişiler</i>] ile ilişkisini düzenleyen yasanın bir parçasıdır.
Frederick Winslow TAYLOR	Çalışanlardan ne yapmaları gerektiğini tam olarak belirlemek ve işlerin en verimli bir biçimde yerine getirilmesine nezaret etmektir.
Hakan KOÇ, Melik TOPALOĞLU	Örgütlerin belirlenmiş amaç ve hedeflere ulaşmak için elde bulunan kaynakları (insan, tabiat, bilgi, sermaye) anlamlı bir şekilde bir araya getiren planlayan, örgütleyen, koordine eden, yöneltten ve denetleyen süreçtir.
Hamza EROĞLU	Belirli insani amaçlara erişmeye yarayan planlı insani faaliyetlerdir.

Harold KOONTZ, Cyril O' DONNEL	Bir işletmede grup halinde çalışan bireylerin, grup amaçlarını etkili ve verimli olarak gerçekleştirecek bir iç çevrenin oluşturulması ve sürdürülmesidir.
Henry FAYOL	Örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için planlama, örgütlenme, yöneltme ve denetim süreçleri yoluyla tüm kaynakların eş zamanlı olarak güdülenmesidir.
Henry MINTZBERG	Gerek insan düzleminde (liderlik ve bağlantı kurma) ve gerekse bilgi düzleminde (kontrol etme ve iletişim kurma) bulunan işlerin insanlar aracılığıyla yapılmasıdır.
Herbert Alexander SIMON, Donald W. SMITHBURG, Victor A. THOMPSON	Geniş anlamıyla işbirliğine dayanan küme davranışı; daha dar anlamda, işbirliği ederek çalışan çeşitli kümelerde ortaklaşa bulunan, ancak ne güdülen amaçlara, ne de bu amaçları gerçekleştirmek için kullanılan belirli uygulamısal yöntemlere bağlı olmayan davranış biçimleridir.
İbrahim Ethem BAŞARAN	Toplumsal ihtiyaçların bir kısmını sağlayabilmek için kurulan bir örgütte, önceden belirlenmiş amaçları yerine getirecek işlemleri gerçekleştirmek için toplanan insan gücünü ve diğer kaynakları örgütleyip eşgüdümlemek, harekete geçirmektir.
İlter AKAT	Yönetim, ortak bir amacı gerçekleştirmek için bireysel ve grupsal çabaların koordinasyonu ve işbirliğidir.
İnal Cem AŞKUN	İşletmenin ya da kurumun amaçlarına başkalarıyla birlikte ulaşma, diğer bir deyişle başkalarına iş yaptırma, onların yardımını sağlama işlemidir.
İnan ÖZALP	Değişen çevrede sınırlı kaynakları etkili bir şekilde kullanarak örgüt amaçlarına etken bir şekilde ulaşmak için başkalarıyla ve birlikte çalışmaktır.
İsmail EFİL	Yönetim, yöneten ve yönetilen arasındaki bir otorite ilişkisidir.
James A. F. STONER, Charles WANKEL	Belirli amaçlara ulaşmak için planlama, örgütlenme, yöneltme ve faaliyetlerin denetlenmesi süreci ve diğer tüm örgütsel kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasıdır.
John C. MAXWELL	Yönetenlerini yönettiği insanların mutluluğunu sağlamak için onları sevk ve idare etme faaliyetleridir.
John NAYLOR	Değişen bir ortamda verimlilik, etkinlik ve eşitliği dengeleyerek, sınırlı kaynaklardan en iyi şekilde yararlanarak ve diğer insanlarla birlikte ve onlar aracılığıyla çalışarak örgütsel amaçlara ulaşma sürecidir.
Kemal TOSUN	Amaçların etkili ve verimli bir biçimde gerçekleştirilmesi maksadıyla bir insan grubunda iş birliği ve kordinasyon sağlamaya yönelik faaliyetlerin tümüdür.
Kenan SÜRGİT	Belirli bir amaç ya da amaçları, insan, para, zaman, malzeme, makine ve teçhizat, yer ve tesisler, metot ve mevzuat gibi kaynaklardan en iyi biçimde yararlanmak suretiyle gerçekleştirme bilim ve sanatıdır.
Kurthan FİŞEK	Hem devletin örgütleyici eylemlerini (amaç), hem de bu eylemleri yürüten makineyi (araç) adlandırmak için kullanılan terimdir.
Leonard D. WHITE	İşletme ve idarelerin her türlü faaliyetlerini tetkik eden bir disiplindir.
Luther H. GULICK	Planlama, örgütlenme, personel alma, yönlendirme, eşgüdüm, denetim ve bütçe hazırlama ile ilgili işlevlere ek olarak; önderlik, özendirme, tahmin ve yetki devri gibi işlevlerin bütünüdür.
Mary Parker FOLLETT	Başkaları vasıtası ile iş gördürme sanatıdır.
Mehmet ŞAHİN	Ortak amaçlı kişilerin yer aldıkları bir örgütün en kısa ve en kestirme yoldan amaçlarını gerçekleştirmesine yönelik ve planlama, örgütlenme, yöneltme, düzenleştirme, denetleme eylemlerinden oluşan bir bütündür.
Mümin ERTÜRK	Ekonomik ve kar amaçlarına dayalı olarak kurulan işletmelerin parasal, mekanik ve işgücünden meydana gelen kaynaklarının en uygun biçimde sevk ve idare edilmesidir.
Nail ÖZTAŞ	Belirli bilgi, beceri ve yeteneklere sahip olan yöneticiler tarafından ortaya koyulan sanatın/zanaatın adıdır.
Nuri TORTOP	Geçmişte belirlenmiş olan bir amacın gerçekleştirilmesi için insan gücü, malzeme, zaman, yer ve para unsurlarının daha verimli, ekonomik ve iyi bir biçimde kullanılmasıdır.

Osman YOZGAT	Örgüt mekanizmasının harekete geçirilmesi ve bu hareketin düzgün bir yolda devamının sağlanması faaliyetidir.
Ömer BOZKURT, Turgay ERGUN, Seriye SEZEN	Örgütsel amaçların gerçekleştirilmesi sürecinde, olayların ve nesnelerin, oluşumlarındaki, yapılarındaki ve gelişimindeki nedensellikleri açıklamaya çalışan, olguları ve mantıksal düşünceyi temel alan, tarihsel ve analitik nitelikteki bilgi düzeyidir.
Ömer DEMİR, Mustafa ACAR	Mevcut kaynakları ortak bir amacı gerçekleştirmek için kullanan insanların etkinliklerinin, söz konusu amacı en kısa zamanda ve en verimli biçimde elde edilmesini sağlamak amacıyla koordine edilmesidir.
Ömer DİNÇER, Yahya FİDAN	Amaçların etkili ve verimli bir biçimde gerçekleştirilmesi için bir insan grubunda, işbirliği ve koordinasyon sağlamaya yönelik faaliyetlerin tümüdür.
Özge KOCAKULA	Yönetim olgusu, bir özneye yönelik ve bir öznen kaynaklı olması bakımından zaman ve mekân üstü yapılan bir dilden (yapı) çok tarafların eşitsiz kaynakları devreye soktuğu bir güç ilişkisi, aktörlerin bilinçaltı yapılanmalarının, arka-plan uygulamalarının, gizli amaçlarının, arzu ve güdülerinin de içlendiği bir konuşmaya (eylem) benzetilmektedir.
Patrick J. MONTANA, Bruce H. CHARNOV	Hem organizasyonun hem de üyelerinin hedeflerini gerçekleştirmek için diğer kişilerle birlikte ve onlar aracılığıyla çalışmaktır.
Peter Ferdinand DRUCKER	Bir işi yöneten, yöneticileri yöneten ve işçi ile işi yöneten çok amaçlı bir organdır.
Richard L. DAFT	Organizasyonların (teşkilat - örgüt), kurumsal amaçlarına ulaşabilmeleri için organizasyonel kaynaklarını planlama, organize etme, yönetme ve kontrol etme fonksiyonları ile etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasıdır.
Richard M. HODGETTS	Önceden belirlenen amaçlara ulaşmak için kullanılacak kaynakların organize edildiği, gelecekteki faaliyetlerin belirlendiği ve bu faaliyetlerin sonuçlarının kontrol edildiği ve değerlendirildiği süreçtir.
Ricky W. GRIFFIN	Bir kuruluşun kaynaklarına (insan, finansal, fiziksel ve bilgi) yönelik ve organizasyonel hedeflere etkin ve verimli bir şekilde ulaşmak amacıyla yapılan bir dizi faaliyet (planlama ve karar verme, organize etme, önderlik etme ve kontrol etme dahil)'tir.
Russell T. GREGG	Bir girişimin amaçlarını gerçekleştirmek için uygun insan ve madde kaynaklarının hazır ve etkili hale getirilmesini sağlayan süreçler bütünüdür.
Salih GÜNEY	İktisadi kaynakları en optimum biçimde kullanma ve idare etme sanatıdır.
Tahir AKTAN	Kurumlara ait kararların ve programların uygulanması ile ilgili iş ve işlemlerdir.
Tamer KOÇEL	Birden fazla kişinin varlığı ile ortaya çıkan, başkaları ile birlikte ve yine onlar vasıtasıyla amaçlara ulaşmaya çalışma faaliyetleridir.
Turan GENÇ	Birden çok insanın ortak ihtiyaçlarını gidermek için bir araya gelerek aralarında işbirliği ve iş bölümü yapmak suretiyle bir takım faaliyetleri uyumlu bir şekilde göstermesidir.
Turgay ERGUN	Başkaları üzerinde otorite kurma, başkalarına iş yaptırma veya bir grup içinde yer alan kişilerin davranışlarını etkileyerek, onların ortak bir amaç doğrultusunda istenilen sonuçları elde edebilecek biçimde yönlendirilmesi sürecidir.
William H NEWMAN	Önceden planlanmış amaçlara ulaşmak için insanlar, örgütsel kaynaklar ve zamanı koordine ederek, etkin ve verimli biçimde karar alma, uygulama ve kontrol süreçlerinin bütünüdür.
Woodrow WILSON	Hükümeti insanlarla temas halinde gören; bütün yapısını müdahale ve <i>Laissez faire</i> arasında çizilen çizgide tutan ve bu nedenle, doğrudan veya dolaylı olarak, sosyal çabanın tüm pratik tarafına dokunan bir uğraştır.

Yönetim tanımlarından yola çıkarak yeni ve kapsayıcı bir tanım ortaya koymadan önce yönetim kavramının asli özelliklerinin/unsurlarının belirtilmesi yararlı olacaktır. Bu kapsamda yönetim (idare) kavramının asli unsurları/özellikleri şunlardır;

- Yönetim insanlar için geçerli bir tanımdır (Berkley ve Rouse, 2004:5). Hayvanlar güdülür, araçlar sürülür, makineler kullanılır, insanlar ise yönetilir (Saruhan, 2018:3). Dolayısıyla bir yönetim olgusundan bahsedebilmemiz için öncelikle insanların varlığına ihtiyaç vardır.

- Yönetim, birden fazla insanın bir grup olarak birlikteliğinde söz konusu olmaktadır (Aşkun, 1970:2; Berkley ve Rouse, 2004:5-6; Simon, 1957:8; Tosun, 1978:183). Birbirinden bağımsız ve etkileşimsiz insanlar yönetim olgusunu ortaya koymaz. Dolayısıyla insanların birbirini etkilemesi ve yine birbiri ile işbirliği içinde olduğu ortak bir grup içinde yer alması gerekir.
- Yönetim için insanlardan oluşan grubun aynı ortak amaca/amaçlara sahip olması gerekir (Aşkun, 1970:2; Berkley ve Rouse, 2004:5-6; Eryılmaz, 2014:8). Bu amaç yönetime konu olan tüm grup üyeleri tarafından belirlenmiş ve benimsenmiş olması gerekir (Genç, 2007:27).
- Yönetim için "*yöneten (yürüten)*" ve "*yönetilen (yürütülen)*" bir arada bulunur. Yönetim yöneten ve yönetilen(ler) arasındaki bir hiyerarşik zincir/basamak içerisinde gerçekleştirilir (Aşkun, 1970:2; Eryılmaz, 2014:7).
- Yönetim düzenli (uyumlu ve sistemli) faaliyetlerden meydana gelen bir olgudur (Eryılmaz, 2014:8).
- Yönetim planlama, örgütlenme (organize etme), yöneltme (yürütme-liderlik etme), koordinasyon (eşgüdüm), denetim gibi fonksiyonlardan oluşur (Fayol, 1949).
- Yönetim insan ve insan dışı (hammadde, demirbaş, zaman, mekan vd.) kaynakların bir araya getirilerek bir amaç doğrultusunda örgütlenmesidir.
- Yönetim etkinlik (amaçlara ulaşma derecesi) ve verimlilik (girdi-çıktı arasındaki oran) arasında bir denge kurma amacını taşır (Şahin, 2015:9).
- Yönetim, sınırlı kaynaklardan en rasyonel ve yüksek düzeyde yararlanmayı amaç edinir (Şahin, 2015:9).
- Yönetim, değişen çevre koşullarını dikkate alır (Şahin, 2015:9).
- Yönetimsel yapı, iş, işlemler, süreçler ve fonksiyonlar kurumsal amaçlar çerçevesinde denetlenmektedir.

Yönetim ile ilgili yapılan tanımlardan hareket ile yönetim kavramının birden fazla olguyu ifade etmek için kullanıldığını görürüz. Bu olgular en temel anlamda;

- Yönetim kavramı, "*sevk ve idare etme*" eylemi olarak yani bir "*faaliyet*" olarak tanımlanmaktadır.
- Yönetim kavramı, sevk ve idare etme eylemini gerçekleştiren (yöneten) "*kişi, kurul, birim, vb.*" olarak tanımlanmaktadır.
- Yönetim kavramı, "*organizasyon (teşkilat - örgüt) yapısı*" olarak tanımlanmaktadır. (İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır)
- Yönetim kavramı aynı zamanda norm (kural), örgüt, faaliyetler, fonksiyonlar, ilişkiler, vb. birlikte oluşturduğu "*yönetimsel sistem*" olarak ya da bunları inceleyen bir "*bilim dalı*" olarak da tanımlanmaktadır.

Yönetim ile ilgili akademik yazında yapılan tanımlardan da yararlanarak yönetimin özellikleri, ifade ettiği olgular, kapsamı ve tarihsel dönüşümü esas alındığında **yönetim kavramını**;

"Tarihsel koşullar içerisinde kurucu ilkesi ekonomi olan, bu nedenle de yapısal (örgütsel) ve işlevsel (fonksiyonel) türü ayırt etmemeksizin belirli amaçlar doğrultusunda bir araya gelmiş insanların mevcut kaynaklar (emek, girişimci, hammadde, demirbaş, sermaye, bilgi, yer, zaman vd.) ile elde edilecek çıktılar (mal, hizmet, olgu, karar, politika vd.) üzerinde en düşük maliyet ile en uygun fayda dengesini kurmaya ve sürdürmeye çalışan, çoklu güç dengelerinin etkide bulunduğu dinamik bir süreç ve bu süreç içerisindeki eylemler (faaliyetler) ile bunların işbirliği içerisinde, etkin, verimli, uyumlu ve koordineli bir şekilde gerçekleştirildiği organik yapı ve sistemdir."

şeklinde tanımlayabiliriz. Bu tanım yönetim teriminin temel olguları olan yönetsel sistemi, sevk ve idare etme eylemini, bu eylemi gerçekleştiren kişileri ve organik yapıyı ortaya koymaktadır. Ayrıca yukarıda bahsedilen yönetim kavramının asli unsurları ve özellikleri ile de uygundur.

4. SONUÇ

Yönetim/idarenin, ilgili literatürde önde gelen tanımları bu çalışma boyunca incelenmiş, tanımlar arasında bulunan benzerlikler ve uzlaşımlar özetlenmiştir. Yönetim gibi ilk insanın varlığından günümüze kadar uzanan ve tarihsel izleğine devam edecek olan böylesine geniş kapsamlı bir terimin bugüne dek sayısız tanımının yapılmış olması elbette şaşırtıcı değildir. İlgili literatürde "*üzerinde uzlaşılmış bir tanım bulunmamaktadır*" şeklindeki ve benzeri ifadeler, yönetimin gerek bir bilim dalı, gerekse uygulama pratiği olarak beslediği alanların çokluğuna ve uygulama alanlarının son derece geniş olmasına işaret etmektedir. Yönetim kavramının işaret ettiğini düşündüğümüz kişi (yöneten/yönetilen birlikteliği), kurum (örgütler) ve eylem (yönetme işine katılma pratiği) boyutları; yönetimin bireyler ve kurumlar üzerinden mekan oluşturabilme (uzamsallık) ve uygulamadaki sistematik izleri üzerinden tarihselliğe sahip olma (zamansallık) özelliklerini de gözler önüne sermektedir. İmlediği farklı boyutların bulunması nedeniyle, yönetim yazınında kavramsal açıdan görüş ayrılıklarının çokluğu anlaşılabilir bir durumdur. Bu görüş ayrılıkları genellikle kavramın hangi disiplin altında bir bilim dalı olduğu sorusuna ilişkin köken sorunları; kavramın kullanımda işaret ettiği örgüt/eylem ikiliği arasında hangisinin hangi durumda tercih edilmesinin doğru olacağına ilişkin temsil sorunları ve yönetimin ortaya çıkışında eylem ile uygulama arasındaki zamansallığı ve buna bağlı kavramın evrenselliğine dair tartışmalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 125. maddesinde yer alan "*idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır*" hükmünde idare (yönetim) kavramı "*organik (teşkilat-örgüt)*" anlamında kullanılmıştır. Yine anayasanın 126. maddesinde düzenlenen "*merkezi idare*" ve 127. maddesinde düzenlenen "*mahalli idareler*" terimleri de yönetimin "*organik (teşkilat-örgüt)*" yönünü ortaya koymaktadır. Anayasanın diğer bir maddesinde (md.126) geçen "*illerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır*" hükmünde ise "*idari etkinlik (faaliyet)*", anlamı ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla idare (yönetim) kavramı anayasada her iki anlamda da kullanılmaktadır. Hatta tek bir hüküm içerisinde, aynı anda çift anlamda kullanıldığı da görülmektedir. Örneğin anayasanın 123. maddesinde yer alan "*idare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir*" hükmüne göre idare (yönetim) terimi hem "*organik (teşkilat-örgüt)*" hem de "*idari etkinlik (faaliyet)*" anlamında kullanılmaktadır. Görüldüğü üzere yönetim/idare terimi, anayasal pratiklerde hem örgüte, hem edimin kendisine aynı anda işaret ettiği durumlarda bile herhangi bir karışıklığa sebebiyet vermemektedir.

Temsil sorunu hattında değinmemiz gereken bir başka husus "yönetim ve örgütler yazını" gibi ayrı bir yazın hattının oluşmasına zemin hazırlayan eylem (yönetim edimi) ve yapı (kurumlar) ikiliğidir. Örgüt bilimi olarak da adlandırılan bu alan, örgüt kuramları altında yönetim olgusu ile ilgili hususları yüksek ölçüde görmezden gelerek adeta öğütmekte; bu hususları tartışmayı kamu yönetimi ve işletme yönetimi gibi diğer disiplinlere bırakmaktadır. Örgüt, yapı ve çevre etkileşimlerinin ehemmiyetle incelendiği bu disiplinde yönetim bilimi alanından yalnızca "liderlik" konusu kendine bir yer edinebilmekte, bunun dışında kalan hususlar ise örgüt bilimi gibi önemli uğraşların verildiği alana "taşeronluk" eden diğer disiplinlere sevk edilmektedir. Oysa çok iyi bilindiği üzere, bugün örgüt kuramları olarak incelenen Klasik/Geleneksel Örgüt Kuramları, Davranışçı Örgüt Kuramları gibi başlıkların altında yönetim biliminin içinden doğmuş olan işletme yönetiminin öğretilerine yer verilmektedir. 1970'li yıllara rastlayan işletme yönetimi ve kamu yönetimini bir "üst bölgede" birleştirme denemesi olan "örgüt bilimi" alanının doğuşu (Güler, 2005), görüldüğü gibi istenilen özerk bölgeyi oluşturmakta başarısız olmuştur. Bu başarısızlık elbette ki tesadüfi değildir. Yönetim bilimi ile "örgüt bilimi"nin kurucu ilkeler ve tarihsellikleri bakımından birbirinden farklı olduğunu anlamak zor değildir. Yönetim biliminden söz edebilmemiz için, yönetim tanımlarının ortak özellikleri olarak yukarıda sıraladığımız maddelerden biri olan insan unsurunun 'orada'lığı ön-gereklidir. Örgüt bilimi ise yalnızca insana dair örgütlenme pratikleri ile değil; sosyal yaşam formuna sahip olan bütün canlılara ilişkin örgütlenme pratiklerini konu edinebilmektedir. Kurucu ilkeler bakımından gösterdikleri farklılığa rağmen; her iki disiplinin müstakil halde, birbirinden bağımsız ve tamamen özerk var olamayacağı gerçeği yeterince açıktır.

Tartışmaların odaklandığı bir diğer konu olan kavramın köken aldığı bilimsel disiplinin ne olduğuna ilişkin sorunlar özellikle kamu yönetimi ve işletme yönetimi disiplinleri altında sorunsallaştırılmıştır. Yönetimin bir bilim dalı olarak ele alınması ve bilimsel yönetimin ilkelerinin ne olması gerektiğine dair sistematik çalışmaların öncülleri olan Fayol, Taylor gibi isimlerin mühendis kökenli olması ve yönetim pratiklerini inceledikleri bu çalışmalarını üretim işletmeleri çatısı altında yapmaları, gözlem verilerine

dayanarak geliştirdikleri yönetim ilkelerinin kamu kurumlarına da genelleştirilebilir olup olmadığı sorusunu beraberinde getirmiştir. Bu sorulara ek olarak terimlerin Türkiye'deki okullarda Yönetim Bilimi, Kamu Yönetimi, İşletme Yönetimi şeklinde tarihsel süreçte geçirmiş olduğu değişimler yine tartışmalara ve karışıklıklara sebebiyet vermiştir. 1900'lü yılların Osmanlısında "yönetim bilimi" alanı varken 1950'li yıllarda bu alanın adı "kamu yönetimi (amme idaresi)"; 1967 yılında İngilizce *public administration* sözcüğünün doğru çevirisinin "yönetim bilimi" olduğu savıyla ders adları değiştirilmiştir. Ancak 1980'li yıllarda üniversite yapılanmasının tek merkezden yeniden kurulmasıyla birlikte "kamu yönetimi" terimi yine ön plana geçmiştir (Güler, 2011). Yukarıda da değinmiş olduğumuz gibi ideolojilerin zaman içerisinde geçirmiş olduğu değişimler söz konusu ayrımları oluşturmuş ve bu ayrımlar hattında tartışmalara sebebiyet vererek tartışmalı bir literatür hattının oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Yukarıda değindiğimiz disiplinler çatallanmaların özünde ise her koşulda geçerli, evrensel bir yönetim bilimine duyulan arzunun bulunduğunu söylemek yersiz olmayacaktır. Gerek yönetim pratiklerinin gerekse yönetim biliminin beslendiği disiplinlerin, tarihsel koşulların getirdiği değişimlerle korelasyona sahip olması böyle bir arzunun imkansızlığını gözler önüne sermektedir. Yönetim olgusunun ana maddesinin insan ve ona ilişkin unsurlar olduğunu düşündüğümüzde bu imkansızlığın sebebini anlamak zor olmayacaktır. Bugün insan davranışını anlamaya ve açıklamaya çalışan başta sosyoloji, psikoloji, antropoloji ve nöroloji olmak üzere pek çok disiplin, insanın tam olarak kavranabilmesinde bilimin kat etmesi gereken çok yol olduğu konusunda hemfikirdirler. İnsan ögesine dair yapılan her yeni bilimsel keşif, Yönetim Bilimi disiplini altında biriktirdiğimiz tüm teoremlerin gözden düşürülmesi ya da yeniden gözden geçirmek suretiyle güncellenmesi ile sonuçlanmaktadır. Yönetim biliminin evrensel olduğuna ilişkin öne sürülen görüşler bu alanda biriktirilen epistemolojinin tüm örgüt yapılarına uyumlanabilir olduğu varsayımı altında hareket etmektedirler. Tarihsel süreçte yönetimsiz bir dönemin var olduğu bilgisinden⁴ hareketle yönetim olgusunun dahi evrensel olduğu iddiasında bulunmak oldukça zor iken, yönetim biliminin günümüzdeki mevcut durumu ile evrenselliğinden söz etmek elbette çok mümkün görünmemektedir. Ancak yönetim pratiğindeki gözlemlerimize dayanarak, söz konusu disiplinler arasındaki ayrımların bu denli keskin olmadığı söylemek yanlış olmayacaktır. Yönetim pratiğinde ortaya çıkan farklar, söz konusu örgütün içsel koşulları ve örgütün varlık gösterdiği çevresel koşullar tarafından şekillenen tikel farklılıklardır. Bu tikel farklılıklar, alanda kullanılan terminolojilere de sirayet ederek yönetim/idare gibi kafa karışıklığına sebebiyet veren; yönetim pratiğinde ise çok fazla karşılık bulamamış olan ayrımların oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bugün yönetim ve idare terimlerinin temsil ettiği gerçekliklerin birbirinden apayrı gerçeklikler olmadığı aşikardır. Bu çalışmada, daha önce literatürde yapılmış olan tanımlamalardan da yola çıkarak yapmış olduğumuz "*Tarihsel koşullar içerisinde kurucu ilkesi ekonomi olan, bu nedenle de yapısal (örgütsel) ve işlevsel (fonksiyonel) türü ayırt etmeksizin belirli amaçlar doğrultusunda bir araya gelmiş insanların mevcut kaynaklar (emek, girişimci, hammadde, demirbaş, sermaye, bilgi, yer, zaman, vd.) ile elde edilecek çıktılar (mal, hizmet, olgu, karar, politika, vd.) üzerinde en düşük maliyet ile en uygun fayda dengesini kurmaya ve sürdürmeye çalışan, çoklu güç dengelerinin etkide bulunduğu dinamik bir süreç ve bu süreç içerisindeki eylemler (faaliyetler) ile bunların işbirliği içerisinde, etkin, verimli, uyumlu ve koordineli bir şekilde gerçekleştirildiği organik yapı ve sistemdir*" şeklindeki yönetim tanımının; kamu ya da özel ayrımı yapmaksızın bütün örgüt yapıları için geçerli olduğunu söylemek zor olmayacaktır. Ekonomiyi en geniş anlamıyla, Türk Dil Kurumu (2020) sözlüğünde bulunan "*insanların yaşayabilmek için üretme, ürettiklerini bölüşme biçimlerinin ve bu faaliyetlerden doğan ilişkilerin bütünü*" olarak ele alırsak, en ilkel örgüt yapılarından en gelişmişine kadar bu prensibin benimsenmiş olduğunu çıkarsamak mümkündür. Dolayısıyla bu çalışma kapsamında getirmiş olduğumuz tanımla, yalnızca endüstriyel toplumların içindeki işletme tipi örgütlere değil; en küçük örgüt tipi sayılan aileden, devlet yapıları ve bağlı kamu kuruluşlarına varana dek bütün örgütlere karşılık gelecek şekilde yönetim kavramını genişleterek Türk yönetim yazınındaki mevcut bakış açılarına katkı sunulabileceğini öngörmekteyiz.

⁴ Bu konuda daha detaylı bilgi için Bkz.: Fişek, 2015.

KAYNAKÇA

- AKAT, İ. (1984). *İşletme Yönetimi*. İzmir: Üçel Yayıncılık.
- AKTAN, T. (1989). *Kamu İdaresi*. (2. Baskı), Bursa: Uludağ Üniversitesi Vakfı Yayını.
- AŞKUN, İ. C. (1970). Yönetimde Yetki Göçerimi. *Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi*, 6(1), 67-99.
- BARANSEL, A. (1979). *Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi* (Cilt.1). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını.
- BARNARD, C. I. (1968). *The Functions of the Executive*. Cambridge: Harvard University Press.
- BAŞARAN, İ. E. (1984). *Yönetime Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- BEDEIAN, A. G. (1993). *Management*. (3rd Edition), Chicago: The Dryden Press.
- BERKLEY, G. & ROUSE, J. (2004). *The Craft of Public Administration*. (Ninth Edition), New York: McGraw Hill.
- BOZKURT, Ö., ERGUN, T. ve SEZEN, S. (1998). *Kamu Yönetimi Sözlüğü*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- BUMİN, B. (2015). *İşletme Organizasyonlarının Yönetimi*. Ankara: Kilit Yayınları.
- CHAPMAN, B. (1963). *The Profession of Government: The Public Service in Europea*. London: Allen & Unwin Ltd. Press.
- DAFT, R. L. (2000). *Management*. (Fifth Edition), Orlando: The Dryden Press a Division of Harcourt College Publishers.
- DALE, E.(1965). *Management: Theory and Practice*. (International Student Edition), New York: McGraw-Hill Series in Management Rex Bookstore Inc.
- DEMİR, Ö. ve ACAR, M. (2005). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. (6.Baskı), Ankara: Adres Yayınları.
- DİNÇER, Ö. ve FİDAN, Y. (1996). *İşletme Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- DRUCKER, P. F. (1999). *21. Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları*. (Çev. Gülenay Gorbun, İrfan Bahçivangil), İstanbul: Epsilon Yayınları.
- DURŞUN, D. (1998). Siyasal Sistem ve İdare, *Türkiye'de Yönetim Geleneği: Kurumlar, Sorunlar ve Yeniden Yapılanma Arayışları* (Ed. Davut Dursun, Hamza Al) içinde ss.13-28., İstanbul: İlke Yayıncılık.
- EFİL, İ. (1999). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- EREN, E. (2011). *Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: Beta Yayınları.
- ERGUN, T. (2004). *Kamu Yönetimi: Kuram, Siyasa, Uygulama*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- EROĞLU, H. (1978). *İdare Hukuku*. (3. Baskı), Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını.
- ERTÜRK, M. (1998). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*. (2. Baskı), İstanbul: Beta Yayınları.
- ERYILMAZ, B. (2002). *Bürokrasi ve Siyaset*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- ERYILMAZ, B. (2014). *Kamu Yönetimi: Düşünceler - Yapılar - Fonksiyonlar – Politikalar*. (7. Baskı), Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- ETZIONI, A. (1964). *Modern Organizations*. New Jersey: Englewood Cliffs Prentice-Hall.
- FAYOL, H. (1949). *General and Industrial Management*. London: Pitman ve Sons Publisher.
- FİŞEK, K. (2015). *Yönetim*. Ankara: Kilit Yayınları.

- FOLLETT, P. M. (1925), The Giving of Orders, Dynamic administration – *The Collected Papers of Mary Parker Follett* in (Ed. Henry C. Metcalf, Lyndall Urwick), New York: Harper & Brothers Publisher.
- GENÇ, N. (2007). *Yönetim ve Organizasyon*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- GENÇ, T. (1998), *Kamu Yönetimi*. Ankara: Başkent Klîşe Matbaacılık.
- GİRİTLİ, İ. (1975). *Amme İdaresi Teşkilatı ve Personeli*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını.
- GOODNOW, F. J. (1886). The Executive and the Courts, *Political Science Quarterly*, 1(4), 533–559.
- GOURNAY, B. (1971). *Yönetim Bilimine Giriş: Çağdaş Toplumlarda Kamu Yönetimi*. (Çev. İhsan Kuntbay), Ankara: TODAİE Yayını.
- GÖZLER, K. (2018). *Mahalli İdareler Hukuku*. Bursa: Ekin Yayınları.
- GÖZÜBÜYÜK, A. Ş. (2012). *Yönetim Hukuku*. (31. Baskı), Ankara: Turhan Kitabevi.
- GREGG, R. T. (1957). The Administrative Process, *Administrative Behavior in Education* in (Ed. Roald F. Campbell, Russell T. Gregg), New York: Harper and Row Publishers.
- GRIFFIN, R. W. (2013). *Management*. Mason (Australia): South-Western Cengage Learning Publishers.
- GULICK, L. H. (1937). Notes on The Theory of Organization, *Papers on the Science of Administration* (Ed. Luther Gulick, Lyndall Urwick), New York: Institute of Public Administration.
- GÜLER, B. A. (2005). Sunuş, *Yönetim* (Yazar: Kurthan FİŞEK) içinde, Ankara: Paragraf Yayınları, ss.1-23.
- GÜLER, B. A. (2011). Yönetim Bilimi ya da Kamu Yönetimi: Yöntembilimsel Özellikler Üzerine, *Türkiye’de Kamu Yönetimi ve Kamu Politikaları* (Ed. Filiz Kartal), Ankara: TODAİE Yayınları, 9-44.
- GÜNEL, N. (1995). 2000’li Yılların Eşiğinde Yönetimsel Denetim Sistemine Eleştirel Bir Bakış. *Türk İdare Dergisi*, 409, 17-35.
- GÜNEY, S. (2004). *Açıklamalı Yönetim - Organizasyon ve Örgütsel Davranış Terimler Sözlüğü*. Ankara: Siyasal Kitabevi,
- HODGETTS, R. M. (1999). Yönetim: Teori, Süreç ve Uygulama. (2.Baskı), (Ed. Canan Çetin, Esin Mutlu), İstanbul: Beta Yayınları,
- HUGHES, O. E. (1994). *Public Management & Administration: An Introduction*. London: The MacMillan Press.
- İZCİ, F., ATMACA, Y. ve YILMAZ, V. (2019). Kamu Kurumlarında İtibar Yönetimi: Kurumsal İtibarı Ölçme ve Değerlendirme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(7), 302-316.
- KALKANDELEN, A. H. (1986). *Hedeflere Yönelik Sevk ve İdare*. Ankara: İM Eğitim Araştırma Yayınları.
- KOCAKULA, Ö. (2017). *Din ve Yönetimin Lacancı Psikanalizi*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- KOÇ, H. ve TOPALOĞLU, M. (2010). *Yönetim Bilimi: Temel Kavramlar, Kuramlar ve İlkeler*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- KOÇEL, T. (2005). *İşletme Yöneticiliği*. (10.Baskı), İstanbul: Arıkan Yayınları.
- KOONTZ, H. (1964). Making Sense of Management Theory, *A Management Sourcebook* (Ed. Franklin Moore), New York: Hrper and Row Publisher.
- KOONTZ, H. & O’DONNEL, C. (1968). *Principles of Management; Analysis of Managerial Functions*. (Fourth Edition), New York: Mc. Graw Hill. Book Company.

- MAXWELL, J. C. (2012). *Liderlik Nitelikleri*. (Çev. Alican Pınarbaşı), İstanbul: Beyaz Yayınları.
- MAYO, E. (1975). *The Social Problems of an Industrial Civilization*. London: Routledge Press.
- McGREGOR, D. M. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York: McGraw-Hill.
- MECEK, M. ve KOCAKULA, Ö. (2019). E-Devlet ve E-Yönetişimde İdari, Siyasi ve Etik Sorunlar, *E-Yönetişim: Kavramsal/Kuramsal Çerçeve, Ülke İncelemeleri ve Türkiye'ye Yansımaları* (Ed. Bekir Parlak, Kadir Caner Doğan) içinde, İstanbul: Beta Yayınları, 195-230.
- MIHÇIOĞLU, C. (1977). *Kamu Yönetimi. (Ders Notları)*, Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayını.
- MIHÇIOĞLU, C. (1988). *Türkiye'de Kamu Yönetimi Öğretiminin Başlangıç Yılları*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayını.
- MINTZBERG, H. (2009). *Managing*. Broadway (US): Berrett-Koehler Publishers.
- MONTANA, P. J. & CHARNOV, B. H. (2008). *Management* (4th Edition), USA: Barrons Publisher.
- NAYLOR, J. (2004). *Management, Financial Times*. (2nd Edition), New York: Prentice Hall Publisher.
- NEWMAN, W. H. (1979). *Yönetim: İşletmelerde ve Kamu Yönetiminde Sevki ve İdare*. (Çev. Kenan Sürgit), Ankara: TODAİE Yayınları.
- ÖMÜRGÖNÜLŞEN, U. (2013). İdare Terimi Niçin Korunmalı ve Yaşatılmalıdır? *İdarecinin Sesi Dergisi*, 15(96), 54-56.
- ÖRNEK, A. (1980). *Kamu Yönetimi Ders Notları* (1980-1981 Eğitim Dönemi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını.
- ÖZALP, İ. (2010). *İşletme Yönetimi*. Eskişehir: Nisan Kitabevi Yayınları.
- ÖZTAŞ, N. (2017). *Yönetim: Örgüt ve Yönetim Kuramları*. İstanbul: Otorite Kitap.
- ÖZTEKİN, A. (2010). *Yönetim Bilimi*. (4.Baskı), Ankara: Siyasal Kitabevi.
- ÖZTÜRK, N. K. (2015). *Yönetim: Temel Kavramlar ve Uygulamalar*. (3.Baskı), Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları.
- PARLAK, B. (2013). *Yönetim Bilimi ve Çağdaş Yönetim Teknikleri*. (2.Baskı), İstanbul: Beta Yayınları.
- PARLAK, B. ve ÖKMEN, M. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler*. (2.Baskı), Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- POLATOĞLU, A. (2001). *Kamu Yönetimi: Genel İlkeler ve Türkiye Uygulaması*. Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık.
- PRASAD, L. M. (2001). *Principles and Practices of Management*. New Delhi (India): Sultan Chand & Sons Publishing,
- ROBBINS, S. P., DECENZO, D. A. & COULTER, M. (2013). *Yönetimin Esasları* (Perarson Yayınevi 8. Baskıdan çeviri), (Çev. Ed. Ahmet Ögüt), Ankara: Nobel Yayınları.
- SARUHAN, Ş. C. (2018). Yönetim ve Yönetici, *İşletme Yönetimi* (Ed. Barış Baraz, Asuman Nurhan Şakar), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, 2-34.
- SIMON, H. A. (1957). *Administrative Behavior*. (2nd Edition), New York: The Macmillan Company.
- SIMON, H. A., SMITHBURG, D. W. & THOMPSON, V. A. (1985). *Kamu Yönetimi*. (Çev. Cemal Mihçioğlu), Ankara: Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- SÖZEN, S. (2005). *Teori ve Uygulamada Yeni Kamu Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- STONER, J. A. F. & WANKEL, C. (1986). *Management*. New Jersey: Prentice-Hall International Englewood Cliffs.
- SÜRGİT, K. (1970). Yüksek Yöneticilerin Yetiştirilmesi. *Amme İdaresi Dergisi*, 3(1), 16-31.

- ŞAHİN, B. ve ATEŞ, H. (2020). Yönetişim ve İçi Boş(altılan) Devlet: Devletsiz Kamu Yönetimine Doğru. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75(1), 235-257.
- ŞAHİN, M. (1987). *İş İdaresine Giriş* (C.1). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.
- ŞAHİN, Y. (2015). *Yönetim Bilimi ve Türk Kamu Yönetimi*. (6.Baskı), Bursa: Ekin Yayınları.
- ŞAYLAN, G. (1978). Yönetim Biliminin Evrenselliği İle İlgili Bazı Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 11(2), 3-15.
- TAYLOR, F. W. (2018). *Bilimsel Yönetimin İlkeleri*. (Çev. Bahadır Akın), Ankara: Adres Yayınları.
- TORTOP, N. (1968). *Amme İdaresi*. Ankara: TODAİE Yayınları,
- TORTOP, N. (1983). *Yönetim Bilimi*. Ankara: S Yayınları,
- TOSUN, K. (1978). *İşletme Yönetimi Genel Esaslar*. (Cilt.1, 4.Baskı), İstanbul: Fatih Yayınevi.
- TURAN, E. (2015). *Kamu Yönetiminde Reform*. Konya: Palet Yayınları.
- TÜRK DİL KURUMU SÖZLÜĞÜ (2020). *Ekonomi* maddesi, Türkçe Sözlük, Ankara: TDK Yayınları, Erişim Adresi: www.sozluk.gov.tr.
- VERSAN, V. (1974). *Amme İdaresi*. İstanbul: İstanbul İktisadi Ticari İlimler Akademisi Yayını,
- WALDO, D. (1978). What is Public Administration? *Classics of Public Administration* (Ed. Jay M. Shafritz, Albert C. Hyde), Chicago: The Dorsey Press,
- WHITE, L. D. (1957). *Amme İdaresine Giriş*. (Çev. Reyhan Toluner, Arif Payaslıoğlu), Ankara: Üniversitesi SBF Yayınları.
- WILSON, W. (1961). *İdarenin İncelenmesi*. Woodrow Wilson: Seçme Parçalar (Çev. Nermin Abadan), İstanbul: Türk Siyasi İlimler Derneği Yayını,
- YOZGAT, O. (1980). *İşletme Yönetimi*. (3. Baskı), İstanbul: İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları.
- ZOGA, E. (1965). *İdarecilik ve Sanatı*. İstanbul: Rigo Matbaası.